

Programma 3. Leefomgeving

Inleiding

De onderhoudsplannen voor het beheer van de openbare ruimte actualiseren we in samenhang met elkaar. Hierbij is het uitgangspunt dat de huidige kwaliteitsniveaus op alle terreinen in elk geval gehandhaafd blijven en waar mogelijk worden versterkt (zoals bijvoorbeeld bij de speelvoorzieningen het geval is). Haalbare burgerinitiatieven blijven we ondersteunen.

Door extremere weersomstandigheden en de inrichtingskenmerken van ons landschap zijn er risico's op verdroging en wateroverlast. Daarom nemen we maatregelen om waar mogelijk water langer vast te houden en waar nodig water sneller af te voeren. We zetten in op maatregelen om de biodiversiteit te bevorderen. Dat doen we onder meer in het kader van ons groenbeheer.

Met Waterschap Brabantse Delta, agrariërs en landschapseigenaren maken we ons sterk voor ons landschap waarbij de natuur en de open polders behouden blijven.

Verbonden partijen en samenwerkingspartners

Bij de realisatie van doelstellingen en effecten in het programma Leefomgeving zijn de volgende organisaties betrokken: dorpsplatforms, Saver N.V., WVS (Werkvoorzieningsschap), Samenwerken aan water in Midden- en West-Brabant, Water- en klimaatkring West, Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord, Inkoopbureau West-Brabant, Waterschap Brabantse Delta, Waterwinbedrijf Evides, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Defensie, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Namiro, Benegora, Grenspark Kalmthoutse Heide en de provincie Noord-Brabant.

Wat geven we uit aan programma 3. Leefomgeving?

Met het vaststellen van de begroting autoriseert de raad de totale baten en de totale lasten per programma. Dit gebeurt op grond van artikel 5.1 van de 'Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2025'.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	2.819.721	1.000.400	3.820.121	3.792.702	3.850.888	3.850.888	3.850.888
Lasten	-8.097.147	-1.184.805	-9.281.952	-9.160.241	-9.074.153	-8.990.683	-8.861.985
Saldo	-5.277.426	-184.405	-5.461.831	-5.367.539	-5.223.265	-5.139.795	-5.011.097

3.1 Landschap en natuur

Wat willen we bereiken?

We dragen actief bij aan het herstel van de biodiversiteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We passen actief maatregelen toe om hogere ecologische natuurwaarden te bereiken, die passen bij de locatie en maatschappelijk acceptabel zijn.
- We realiseren daar waar mogelijk biodiverse landschappen door meer en verschillende beplanting toe te passen.
- We wijzen gebiedseigenaren actief op de 'Stimuleringsregeling Landschap' om landschap en natuur in het buitengebied te versterken.

Wat willen we bereiken?

We pakken de droogteproblematiek, natuurherstel en de landbouwtransitie aan.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We participeren in de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Brabantse Wal waarbij we samen met gebiedspartners inzetten op meekoppelkansen.
- We verkennen kansen om water beter vast te houden en te infiltreren door samenwerking in de werkgroep Brabantse Wal, het uitvoeren van projecten (zoals Het Eiland) en kleinschalige buffer- en infiltratieprojecten (zoals het stuwen van de Kooisloot).

Wat geven we uit aan 3.1 Landschap en natuur?

Het merendeel van de baten en lasten die een oorzakelijk verband hebben met dit product worden verantwoord op product 3.3 Beheer openbaar gebied en 5.8 Overhead.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	0	50.000	50.000	0	0	0	0
Lasten	-3.592	-101.534	-105.126	-43.948	-27.023	-27.082	-27.119
Saldo	-3.592	-51.534	-55.126	-43.948	-27.023	-27.082	-27.119

3.2 Milieu en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

We stimuleren het verduurzamen van de woningvoorraad.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren ons lokale isolatieprogramma uit.
- We informeren inwoners over mogelijkheden om hun woning te verduurzamen.
- We ondernemen samen met de Energiecoöperatie Woensdrecht acties die gericht zijn op het verduurzamen van de woningvoorraad.

Wat willen we bereiken?

We ontwikkelen beleid en zetten instrumenten in die op de energietransitie zijn gericht.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stellen met de Regionale Energiestrategie (RES) een gebiedsgerichte aanpak op en geven verder invulling aan het Regionaal Programma Energievoorziening (RPE).
- We ronden diverse haalbaarheidsstudies af in voorbereiding op en werken aan het opstellen van een warmteprogramma.
- We voeren onderzoek uit in het kader van een soortenmanagementplan (SMP).

Wat willen we bereiken?

We ondersteunen de verduurzaming van bedrijven.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten samen met onder meer Defensie en Business Park Aviolanda in op de mogelijkheden voor waterstof en een energiehub.
- We maken samen met ondernemers een plan voor de verduurzaming van onze grote bedrijventerreinen.

Wat geven we uit aan 3.2 Milieu en duurzaamheid?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	12.500	908.106	920.606	894.870	920.606	920.606	920.606
Lasten	-461.251	-527.420	-988.671	-977.214	-1.031.705	-1.047.983	-941.819
Saldo	-448.751	380.686	-68.065	-82.344	-111.099	-127.377	-21.213

3.3 Beheer openbaar gebied

Wat willen we bereiken?

We bieden onze inwoners een schone, veilige, groene, klimaatrobuuste en toekomstbestendige leefomgeving

Wat gaan we daarvoor doen?

- We onderhouden het groenbestand op de met de gemeenteraad afgesproken niveaus (A, B en C).
- We zorgen ervoor dat wegen op het gewenste niveau blijven. Dit doen wij in afstemming met externe partners die ook werkzaam zijn in de openbare ruimte.
- We verduurzamen het openbare verlichtingsnetwerk verder. Waar nodig breiden we dit netwerk uit.

Wat geven we uit aan 3.3 Beheer openbaar gebied?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	2.531.740	0	2.531.740	2.626.687	2.626.687	2.626.687	2.626.687
Lasten	-5.821.176	-50.543	-5.871.719	-6.338.021	-6.229.390	-6.116.535	-6.109.903
Saldo	-3.289.436	-50.543	-3.339.979	-3.711.334	-3.602.703	-3.489.848	-3.483.216

3.4 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Het faciliteren van de overgang naar duurzame mobiliteit in de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stellen een gemeentelijke plankaart vast met openbare laadpalen. De laadinfrastructuur breiden we uit.

Wat willen we bereiken?

De uitvoering van het nog vast te stellen mobiliteitsplan (2026–2029).

Wat gaan we daarvoor doen?

- We nemen maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren waar nodig.
- We experimenteren met de inzet van tijdelijke verkeersmaatregelen (zoals snelheidsdisplays) om het gedrag van weggebruikers te beïnvloeden op locaties waar dat nodig is.

Wat willen we bereiken?

Het verbeteren van de fietsverbindingen in en buiten de regio.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten verdere stappen in de komst van een snelfietsroute tussen Bergen op Zoom en België.

Wat geven we uit aan 3.4 Verkeer en vervoer?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	24.369	88.042	112.411	24.398	24.398	24.398	24.398
Lasten	-712.637	-79.595	-792.232	-709.036	-715.140	-730.133	-716.681
Saldo	-688.268	8.447	-679.821	-684.638	-690.742	-705.735	-692.283

3.5 Monumenten en cultuur

Wat willen we bereiken?

We beschermen en behouden het cultuurhistorisch erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We wijzen nieuwe gemeentelijke monumenten aan. Daarnaast onderhouden wij contacten met organisaties om initiatieven voor nieuwe voordrachten voor gemeentelijke monumenten te bespreken.
- We maken het erfgoed zichtbaar en toegankelijk op basis van het erfgoedbeleid en leveren een bijdrage aan de Open Monumentendagen.
- We besteden meer aandacht aan ons immateriële cultureel erfgoed en lokale verhaallijnen (zoals prinses Paulientje en zuster Marie Adolphine)

Wat geven we uit aan 3.5 Monumenten en cultuur?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	43.000	0	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Lasten	-80.378	-216.846	-297.224	-83.062	-83.765	-83.881	-83.956
Saldo	-37.378	-216.846	-254.224	-40.062	-40.765	-40.881	-40.956

3.6 Burger- en overheidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

We versterken de samenwerking tussen de gemeente en onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We bespreken en prioriteren samen met de inwoners de thema's uit de lokale en regionale ontwikkelingen.
- We blijven investeren in lokale samenwerking.

Wat willen we bereiken?

We bewaken de kwaliteit van de burgerinitiatieven.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stemmen af op leefbaarheid, sociale samenhang en ruimtelijke kwaliteit.
- We evalueren effecten en koppelen terug via de netwerken.
- We monitoren participatie en verbeteren gericht.

Wat geven we uit aan 3.6 Burger en overheidsparticipatie?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	13.396	559	13.955	0	0	0	0
Lasten	-83.158	-15.211	-98.369	-87.425	-88.380	-88.573	-86.741
Saldo	-69.762	-14.652	-84.414	-87.425	-88.380	-88.573	-86.741

3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties

Wat willen we bereiken?

We voeren duurzaamheidsmaatregelen uit volgens de nota 'verduurzamen van gemeentelijk vastgoed'.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We streven ernaar het gemeentelijk vastgoed energieneutraal - en waar mogelijk gasloos - te krijgen.

Wat willen we bereiken?

We beheren en onderhouden gemeentelijk vastgoed op het conditieniveau zoals vastgelegd in het meerjarenonderhoudsplan gebouwenbeheer 2026-2029.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De gebruikers van gemeentelijk vastgoed gaan verantwoordelijkheid voor onderhoud dragen.
- We maken een kwaliteitsslag om het bestaande vastgoed aan de hedendaagse eisen te laten voldoen.

Wat geven we uit aan 3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting 2025 (incl. wijzigingen)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	194.716	-46.307	148.409	203.747	236.197	236.197	236.197
Lasten	-934.955	-193.656	-1.128.611	-921.535	-898.750	-896.496	-895.766
Saldo	-740.239	-239.963	-980.202	-717.788	-662.553	-660.299	-659.569

3.8 Nieuwe investeringen

Investeringsprogramma 3. Leefomgeving

Voor dit programma voorziet het college voor de komende jaren de volgende investeringen. Met het vaststellen van de financiële positie bij de begrotingsbehandeling autoriseert de gemeenteraad uitsluitend de nieuwe investeringen van het komende begrotingsjaar. Verder kan de gemeenteraad aangeven van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen (artikel 5.2 'Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2025').

Meerjarig investeringsschema Programma 3

Bedragen in €	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
3. Leefomgeving					
70152603 Zonnepanelen 2026 scouting Ossendrecht	-20.764	0	0	0	0
70152604 WTB installatie 2026 scouting Ossendrecht	-15.972	0	0	0	0
70152605 Dakisolatie 2026 scouting Ossendrecht	-175.692	0	0	0	0
70152606 Zonnepanelen 2026 MFC De Kloek Huijbergen	-124.914	0	0	0	0
70152607 WTB installatie 2026 MFC De Kloek	-226.190	0	0	0	0
70152608 Dakisolatie 2026 MFC De Kloek Huijbergen	-192.511	0	0	0	0
70153004 Aanleg zonnepanelen 2030 bedrijfsgeb. team Wijk&D	0	0	0	0	-82.315
70153005 Aanleg WTB-installatie 2030 bedrijfsgeb.team W&D	0	0	0	0	-82.315
70159200 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2026	-488.402	0	0	0	0
70159300 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2027	0	-252.764	0	0	0
70159400 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2028	0	0	-361.024	0	0
70159500 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2029	0	0	0	-221.891	0
70159600 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2030	0	0	0	0	-362.883
72102501 Reconstructie Prinsessenwijk Putte 2026	-300.000	0	0	0	0

Bedragen in €	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
72102601 Rec. Kapuc.str. Wilhelm.str, Kartuiz.st Leempad 27	0	-300.000	0	0	0
72102701 Reconstructie Montgomerystraat Huijbergen 2024	0	0	0	0	0
72102702 Herinrichting Antwerpsestraat Putte 2027	0	-450.000	0	0	0
72103000 Renovatie openbare verlichting 2026	-264.750	0	0	0	0
72103100 Renovatie openbare verlichting 2027	0	-259.500	0	0	0
72103200 Renovatie openbare verlichting 2028	0	0	-300.000	0	0
72103300 Renovatie openbare verlichting 2029	0	0	0	-237.750	0
72103700 Renovatie openbare verlichting 2030	0	0	0	0	-240.750
72105200 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2026	-1.047.000	0	0	0	0
72105300 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2027	0	-1.047.000	0	0	0
72105400 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2028	0	0	-1.047.000	0	0
72105500 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2029	0	0	0	-1.047.000	0
72105600 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2030	0	0	0	0	-1.047.000
72112601 Verkeersk.maatregelen Groene Papegaai- Postbaan H'h	-125.000	0	0	0	0
72402501 Reconstructie kunstwerk De Blaffert O'dr 2026	-900.000	0	0	0	0
75800005 Vervang./aanschaf speelvoorzieningen en -locaties	-125.000	-125.000	0	0	0
77228300 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2026	-736.600	0	0	0	0
77228400 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2027	0	-675.800	0	0	0
77228500 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2028	0	0	-2.533.000	0	0
77228600 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2029	0	0	0	-2.533.000	0

Bedragen in €	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
77228800 Vervangen riolering Antwerpsestraat Putte 2027	0	-1.050.000	0	0	0
77228900 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2030	0	0	0	0	-2.533.000
Totaal 3. Leefomgeving	-4.742.795	-4.160.064	-4.241.024	-4.039.641	-4.348.263

Nut en noodzaak investeringen in begrotingsjaar Programma 3

In overeenstemming met artikel 5, lid 5 van de 'Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2025' beschrijft de programmabegroting nut en noodzaak van de investeringen die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2026.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed 2026

De gemeenteraad heeft in november 2023 de nota 'Verduurzamen van gemeentelijk vastgoed 2024-2030 - Multifunctionele centra en verenigingsgebouwen' vastgesteld. In de nota staat beschreven hoe de gemeente de multifunctionele centra en verenigingsgebouwen energieneutraal maakt (nul-op-de-meter). In de nota is een investeringsbudget van € 212.428 respectievelijk € 543.615 opgenomen voor het verduurzamen van het scoutinggebouw in Ossendrecht en MFC De Kloek in Huijbergen.

Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2026

In december 2021 is het 'Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gebouwenbeheer 2022-2025' vastgesteld. In het MJOP is voor het jaar 2026 oorspronkelijk een investeringsbudget van € 513.731 opgenomen. Op basis van besluitvorming door de raad is het investeringsbudget bijgesteld naar € 488.402.

Wegreconstructies 2026

De komende jaren zijn wegreconstructies gepland voor een totaalbedrag van € 1.050.000. Voor 2026 betreft het de Prinsessenwijk in Putte. De Antwerpsestraat in Putte, de Kapucijnenstraat in Ossendrecht, de Kartuizersstraat in Ossendrecht, het Leempad (gedeelte) in Ossendrecht en de Wilhelminenstraat in Huijbergen volgen in 2027. De reconstructies worden uitgevoerd in combinatie met de vervanging van de riolering. De middelen voor de vervanging van de riolering zijn opgenomen in het Gemeentelijk Waterprogramma (GWP).

Renovatie openbare verlichting 2026

In november 2023 is het 'Beleids- en beheerplan openbare verlichting 2024-2027' vastgesteld. Conform het plan is voor 2026 een investeringsbudget van € 264.750 in de programmabegroting opgenomen.

Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2026

In november 2013 is het 'Beleidsplan wegen 2024-2027' vastgesteld. Conform het plan is voor 2026 een investeringsbudget van € 1.047.000 in de programmabegroting opgenomen.

Verkeerskundige maatregelen Groene Papegaai / Postbaan Hoogerheide

Met het oog op de komst van het themapark De Tovertuin worden verkeerskundige maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te bevorderen.

Reconstructie waterreguleringswerk 'de Blaffert' in Ossendrecht 2026

Het waterreguleringswerk 'de Blaffert' in Ossendrecht is in slechte staat. Herstel is noodzakelijk. Voor de deze werkzaamheden is een investeringsbudget van € 900.000 in de programmabegroting opgenomen.

Aanschaf en vervanging speelvoorzieningen 2026

In juni 2025 is het 'Beleid- en Beheerplan Speelvoorzieningen 2026-2029' vastgesteld. De raad heeft een startkrediet van € 250.000 beschikbaar gesteld voor de aanschaf en vervanging van speelvoorzieningen. Het startkrediet is verdeeld over de jaren 2026 (€ 125.000) en 2027 (€ 125.000). Afhankelijk van hoe snel de middelen worden benut zal te zijner tijd een nieuw verzoek voor aanvullend budget aan de raad worden voorgelegd. De raad heeft bij amendement € 100.000 gevoteerd voor de omheining van speeltuinen.

Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2026

In november 2023 is het 'Gemeentelijk Waterprogramma Woensdrecht 2024-2027' vastgesteld. Conform het plan is voor 2026 een investeringsbudget van € 736.600 in de programmabegroting opgenomen. De vervanging van de riolering van de Antwerpsestraat in Putte (2027) is in tijd naar voren gehaald in verband met de geplande reconstructie en herinrichting in 2027. Voor de riolering van de Antwerpsestraat is een budget van € 1.050.000 (2027) in de programmabegroting opgenomen.

3.9 Indicatoren

Lokale indicatoren Programma 3. Ruimte

Voor programma 3 bestaan er geen verplichte BBV-indicatoren (meer). Met ingang van de programmabegroting 2020 zijn de verplichte BBV-indicatoren aangevuld met een aantal lokale indicatoren.

Burgerinitiatieven openbaar gebied

Burgerinitiatieven openbaar gebied	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal aantal	17	15	26	39	36
Totaal bedrag	€ 22.127	€ 53.250	€ 23.570	€ 25.569	€ 17.979

Het betreft hier de burgerinitiatieven die uit het bijbehorende budget zijn bekostigd. Initiatieven worden vaak ook uit andere budgetten betaald.

Klimaatmitigatie

Energie

1. NIP: Aantal verstrekte subsidies
2. Energielabels: percentage woningen met minimaal label B
3. Opwek: Aantal duurzaam opgewekte GWh (RES)

Circulair

4. Restafval: Aantal kg restafval per inwoner
5. Afval: Aantal kg afval per inwoner
6. Inkoop: Toepassen van de R-ladder in onze inkopen en aanbestedingen

Mobiliteit

7. CO2: CO2-uitstoot Verkeer in kiloton

Onderwerp			Realisatie / Doel								
Nr.	Thema	Indicator	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Energie	NIP			-	-	195			779	779
2	Energie	Energielabels woningen		38%			50%				100%
3	Energie	Opwek		60		206	159				159
4	Circulair	Restafval	128	125		116	111				93
5	Circulair	Afval	686	657		610	587				493
6	Circulair	Inkoop*									
7	Mobiliteit	CO2	138				114				90

Toelichting

Voor het thema duurzaamheid zijn we van plan om komend jaar een duurzaamheidsmonitor te ontwikkelen. Hierin zullen we de ontwikkelingen rondom de doelen in de duurzaamheidsvisie uitgebreider inzichtelijk maken. We stellen echter voor om daar in elk geval bovenstaande indicatoren in op te nemen om de komende jaren te kunnen volgen. Deze indicatoren zijn afgeleid uit de duurzaamheidsvisie.

*) Inkoop: we onderzoeken nader hoe we dit inzichtelijk kunnen maken en kunnen monitoren.

Legenda Kleurstelling

Arceringskleur	Betekenis	Tekstkleur	Betekenis
Geel	Gerealiseerd	Zwart	Doelstelling
Grijs	Niet bekend	Groen	Gehaald
Geen	Nog niet bekend		

